

Ajankohtaista kotouttamisesta ja lähivuosien haasteet

Työllisyys- ja yrittäjyysosasto, Kotouttaminen
Erikoissuunnittelija, **T e r h i M a r t i n s**

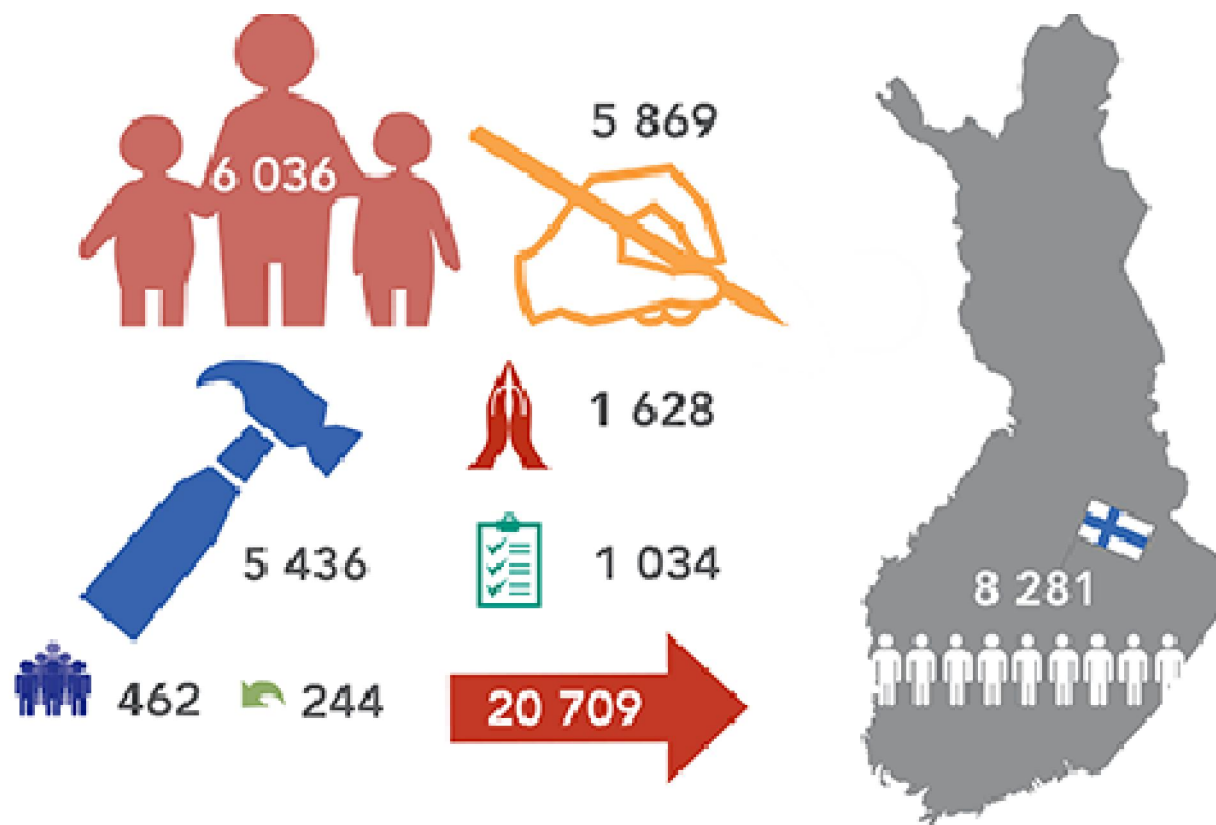
Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kotouttamisen toimintaympäristön muutokset merkittäviä

- Suomi on osa kasvavia ja muuttuvia globaaleja muuttovirtoja ja kansainvälinen muuttoliike jatkaa kasvuaan
- Konfliktialueilta uudenlaista muuttopaineita Eurooppaan
- Jo ennen viime vuonna tapahtunutta turvapaikanhakijamäärän kasvua maahanmuutto Suomeen lisääntynyt ja monimuotoistunut jatkuvasti
- Maahanmuutto kaksinkertaistui 2000-luvulla
- Pääasialliset muuttosyyt Suomeen olleet perheside, työ ja opiskelu
- Humanitäärinen maahanmuutto muodostanut aiemmin 10 prosenttia maahanmuutosta
- Tällä hetkellä Suomessa asuu noin 220 000 ulkomaan kansalaista (4 %)
- Ennusteen mukaan vuonna 2020 Suomessa 370 000 ja vuonna 2030 yli 0,5 milj. ulkomaiden kansalaista asuu Suomessa

Maahanmuutto Suomeen 2015

Lähde: Maahanmuuttovirasto

Tilannekuva kansainvälisen suojelun näkökulmasta

- **Vuonna 2015 Suomeen yhteensä 32 476 turvapaikanhakijaa,**
  - Suurin osa irakilaisia (20 485), afganistanilaisia (5 214), somalialaisia (1 981) ja syyrialaisia (369)
  - 3 024 näistä ilman huoltajaa tulleita alaikäisiä
- **Vuonna 2016 (1.1.-31.8.2016) yhteensä 4 159 turvapaikanhakijaa,**
  - edelleen suurin osa irakilaisia (917), afganistanilaisia (638), somalialaisia (360) ja syyrialaisia (408)
  - 295 näistä ilman huoltajaa tulleita alaikäisiä
- **SM:n arvion mukaan 2016 kansainvälisen suojelun perusteella tehdään yhteensä noin 7 200 myönteistä päätöstä**
  - oleskeluluvan saavat turvapaikanhakijat
  - oleskeluluvan saavat EU:n sisäisinä siirtoina tulleet turvapaikanhakijat
  - kiintiöpakolaiset
- **Vuonna 2017 arvioidaan tehtävän 4 500 myönteistä päätöstä**
- **Naisia 25 % ensimmäistä oleskelulupaa odottavista (25.10.2016)**
- **Lisäksi myönteisiä perheenyhdistämispäätöksiä vuosina 2016-2017 arviolta 1 000/vuosi**

Valtion kotouttamisohjelma

Kumppanuusohjelma

**Hallituksen toimintasuunnitelma:
nopeammin kuntiin, koulutukseen
ja työhön**

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Valtion kotouttamisohjelmassa neljä tavoitealuetta

- Valtion kotouttamisohjelma sisältää kotouttamisen painopisteet, tavoitteet, toimenpiteet, vastuut ja resurssit vuosille 2016–2019
- Perustuu kotoutumislakiin ja tavoitealueet hallitusohjelman maahanmuuttopoliittisiin linjauksiin
- Hallitus hyväksyi ohjelman 8.9.2016
- Tavoitealueet:
  1. Tuodaan maahanmuuttajien oman kulttuurin vahvuudet osaltaan vahvistamaan Suomen innovaatiokykyä
  2. Tehostetaan kotouttamista poikkihallinnollisesti
  3. Lisätään valtion ja kuntien välistä yhteistoimintaa kansainvälistä suojelua saavien vastaanotossa
  4. Kannustetaan avointa keskustelua maahanmuuttopolitiikasta, eikä rasismia sallita

Hallituksen vastaus kansainvälistä suojelua saavien määrän kasvuun

Hallitus hyväksyi kotouttamisen toimintasuunnitelman 3.5.2016

- Tavoitteena nopeuttaa kansainvälistä suojelua saaneiden kuntiin siirtymistä, koulutuspolkuja ja työllistymistä

Kuusi toimenpidekokonaisuutta

1. Kuntaan siirtymistä ja kotoutumisen käynnistämistä nopeutetaan
2. Koulutukseen ja työelämään siirtymistä nopeutetaan
3. Suomen/ruotsin kielen taidon hankkimis- ja täydentämismahdollisuuksia parannetaan
4. Aikuisten perusopetus uudistetaan
5. Maahanmuuttajaperheille annettavasta moniammatillisesta tuesta, opettajien valmiuksista sekä opiskeluhuollosta huolehditaan
6. Maahanmuuttajien osallisuutta vapaa-ajan ja järjestötoiminnassa lisätään

Nopeammin koulutukseen ja työhön

Tuetaan maahanmuuttajien yrittäjyyttä ja osaamisen hyödyntämistä elinkeinoelämässä

- Valtavirtaistetaan **maahanmuutosta kasvua** – teema kasvupalvelu-uudistukseen ja kasvupolitiikkaan
- Maahanmuutosta kasvua -hanke uudelleen käynnistetty: TEM:n strateginen näkemys ja tehokkaat toimintamallit korkean osaamistaustan omaavien maahanmuuttajien
  - Ohjaamiseksi yrittäjyyteen ja elinkeinoelämän palvelukseen
  - Osaamisen hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä sekä viennin edistämisessä ja innovaatiotoiminnassa
  - Osaavan työvoiman saatavuuden, kv. investointien ja verkostointien, sekä työelämän monimuotoisuuden kasvattamisessa
- Valtion ja kaupunkien välisiin kasvusopimukseen sisällytetty maahanmuutto-, elinkeino- ja innovaatiopolitiikan ja toimenpiteiden yhteensovittaminen:

Nopeammin työhön uudella SIB-mallilla

- Vaikuttavuusinvestointimallilla toteutettu nopean työllistymisen kokeilu, jossa yhdistetään työllistyminen ja koulutus uudella tavalla
- Tavoitteena n. 2 500 maahanmuuttajan työllistyminen 4 kk kuluessa kokeiluun osallistumisen alkamisesta
- Kokeilun kesto 2016-2019 ja kohderyhmänä kansainvälistä suojelua saavat
- Rahoitus vaikuttavuusinvestoinnilla: kokeilu rahoitetaan sijoittajarahalla
- Mahdollinen tuotonmaksu 2020 eteenpäin, mikäli valtiolle kertynyt kokeilun johdosta säästöä
- Nopean kielikoulutuksen alkujakson jälkeen, tavoitteena henkilön työllistyminen yhteistyöyritykseen neljän kuukauden kuluessa
- SIB= Social Impact Bond

Kotouttamisen kumppanuusohjelma

Ideoi, tunnistaa ja tukee kotouttamistyötä edistäviä yhteistyömahdollisuuksia valtion, kunnan, järjestöjen, yritysten ja muiden organisaatioiden välillä.

Tukee vapaaehtoistoimintaa kotoutumisen edistämiseksi.

TEEMAT

1. Tehokas kotoutuminen ja työllistyminen
2. Lasten, nuorten ja perheiden kotoutuminen
3. Kansainvälinen suojelu ja kunnat
4. Maahanmuuttajat, elinkeinoelämä ja innovaatiot
5. Avoin keskustelukulttuuri, rasismia ei sallita

Maahanmuuttajien työllistyminen

Kumppanuusohjelman painopisteitä

- Maahanmuuttajien verkostojen vahvistaminen
- Osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen
- Joustavien koulutuspolkujen luominen
- Järjestöjen ja viranomaisten ennakkoluuloton yhteistyö ja uudet kokeilut
- Työnantajien aktivoiminen ja innostaminen
- Työyhteisöjen monimuotoisuuden tukeminen
- Kielitaidon pitkäkestoinen kehittäminen ja kehittymisen tukeminen

Lasten, nuorten ja perheiden kotoutuminen

Nykytila

- Suurin osa maahanmuutosta tapahtuu perhesyistä
- Kenttä laaja, moninainen ja osittain hajanainen
- Lisää tietoa palvelujärjestelmästä tarvitaan
- Yksin tulleiden alaikäisten määrä kasvanut rajusti
- Toisen polven maahanmuuttajat

Kumppanuusohjelman painopisteet

- Neuvolatoiminnan kehittäminen
- Varhaiskasvatuksen ja koulujen kehittäminen
- Nuoriin kohdistuvan toiminnan kehittäminen
- Lapsia ja nuoria koskeva toiminta vastaanottokeskuksissa
- Viranomaisten palveluosaamisen kehittäminen
- Kuntien kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen

Vahvistetaan Suomen innovaatiokykyä maahanmuuttajien osaamisella

Nykytila

- Työperusteisen maahanmuuton ja korkeakoulujen kansainvälistymisen kehittäminen
- Palveluja yritystoiminnan käynnistämisen tukemiseksi myös maahanmuuttajille
- Osaamisen ja mahdollisuuksien parempi tunnistaminen

Kumppanuusohjelman painopisteet

- Yritystoiminnan käynnistämisen tukeminen
- Turvapaikanhakijoiden aktivointi
- Maahanmuuttajat auttavat kehittämään suomalaisia yrityksiä
- Työllistämisen helpottaminen

Edistetään valtion ja kuntien yhteistyötä pakolaisten vastaanotossa

Nykytila

- Paljon uusia kuntia mukaan vastaanottotyöhön
- Valtio-kuntayhteistyö keskeistä
- Kuntien kotouttamisohjelmat luovat raamit yhteistyölle
- Palvelut, asunnot, työllistyminen, harrastusmahdollisuudet

Kumppanuusohjelman painopisteet

- Eväät hyvään kotoutumiseen jo vastaanottokeskuksissa
- Ilmapiiriin ja asenteisiin vaikuttaminen
- Asumisratkaisuihin vaikuttaminen
- Vastaanottokeskusten ja kunnan sujuvan yhteistyön varmistaminen

Kannustetaan avointa keskustelukulttuuria, rasismia ei sallita

Nykytila

- Keskustelu tunnepitoista ja kiivasta
- Oikean tiedon merkitys korostuu
- Jatkuvaa ja arkipäiväistä toimintaa

Kumppanuusohjelman painopisteet

- Tiedon tuotanto ja välitys
- Ammattilaisten tietopohjan parantaminen osana osaamisen kehittämistä
- Kohtaamisten lisääminen
- Viranomaistoiminnan kehittäminen ja nollatoleranssi rasismille

Tulevaisuuden haasteet

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Hallinto- ja palvelurakenteiden muutokset

- Maakuntauudistuksessa vuonna 2019 aluehallinto tulee rakentumaan uudella tavalla
- Maakunta- ja kasvupalvelu-uudistus tulevat vaikuttamaan myös kotoutumisen palvelurakenteisiin
- Kunnallisten ja maakunnallisten palveluiden on jatkossa vastattava kasvavaan ja monipuolistuvaan maahanmuuttoon
- Nopeaan määrälliseen kasvuun vastaaminen aikuiskoulutuksessa ja perus-/valmistavassa opetuksessa
- Kriittistä saada maahanmuuttajat nopeammin työmarkkinoille ja osaaminen tehokkaammin ja laaja-alaisemmin käyttöön

Maahanmuuttajien osallisuus

- Osallisuuden toteutumisen varmistaminen
- Osallisuus toteutuu parhaiten kun yhteiskunnan ilmapiiri maahanmuuttoa ja maahanmuuttajia kohtaan on vastaanottavainen.
- Hyvät väestösuhteet ovat kaikkien osallisuuden edellytys.
- Maahanmuuttoon liittyvän keskustelun ja kantojen mustavalkoisuudesta tulisi löytää alueelle, jossa samanaikaisesti voidaan nähdä maahanmuutto sekä voimavarana että kasvun lähteenä, mutta keskustellaan myös maahanmuuttoon liittyvien haasta asioiden mahdollisesti tuomista haasteista.

Suurimmat muutokset tapahtuvat niin hitaasti, että niitä on vaikea huomata:

Perheiden kansainvälistyminen on väestötilastoissa ollut jo vuosikymmeniä vakaana jatkunut kasvutrendi.

Tulevaisuudessa merkittävä osa isompien kaupunkien väestöstä on ulkomaalaistaustaisia joko niin, että henkilö itse on muuttanut Suomeen muualta, tai että hän on kasvanut perheessä, ja suvussa, jonka jäsenet ovat hajallaan maailmalla. Tämä tulee muuttamaan yhteiskuntaa enemmän kuin maahanmuutto sinänsä.

- Valtion kotouttamisohjelma 2016-2019

[Kotouttaminen](#)[Pakolaisten vastaanotto](#)[Työn tueksi](#)[Seurantatieto](#)[Toimijat](#)[Info](#)

Tervetuloa kotouttaminen.fi-sivustolle!

Tämä sivusto on suunnattu kotouttamisen ja pakolaisten vastaanoton toimijoille.

Kotouttaminen-osiosta löydät kotoutumislain käsikirjan.

Pakolaisten vastaanotto -osiioon on koottu vastaanoton periaatteita ja käytäntöjä.

Kotouttaminen

Kotouttaminen on kotoutumisen edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen tarjoamien toimenpiteiden ja palveluiden avulla. Kotoutumislain verkkokäsikirja tarjoaa kotouttamistoimijoille ajantasaista tietoa kotoutumislain soveltamisesta.

[Lue lisää kotouttamisesta](#)

Pakolaisten vastaanotto

Kansainvälistä suojelua saavien kuntiin sijoittaminen on osa Suomen humanitaarista maahanmuuttopolitiikkaa. Näiltä sivuilta löydät perustiedot muun muassa kiintiöpakolaisten maahantulosta ja tarvittavista alkuvaiheen järjestelyistä kunnassa.

[Lue lisää vastaanotosta](#)

Oikopolut

[Laki kotoutumisen edistämisestä](#)

[Kotomittari](#)

[Koulutukset ja tapahtumat](#)

[Maahanmuuttajien palvelut lyhyesti](#)

**Kiitos mielenkiinnosta
ja
kumppanuudesta!**

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet